

NAMESTO NOVOLETNE ČESTITKE

Jizerska padesatka

V Bedrichovu v Jizerskych gorah bo športno društvo Lokomotiva iz Libereca organiziralo 23. mednarodno tekmovanje v teku na smučeh »Jizerska padesatka«. Dne 28. januarja 1990 se bodo moški pomerili v smučarskem teku na 50 kilometrov, ženske pa na 20 kilometrov, in sicer v klasičnem slogu, kajti tek z drsalnim korakom je prepovedan in bodo vsakega tekmovalca, ki bo tako tekel, diskvalificirali. Moški bodo startali skupno ob 8.45, ženske pa ob 10. uri, in sicer po starostnih skupinah. Ob progii bo več časovnih kontrol, na vsaki pa bodo izločali tiste, ki bodo prepočasni in ne bodo v določenem času pretekli razdalje. Tek bodo zaključili ob 16. uri.

Vsakemu, ki bi želel teči na tem dolgem smučarskem teku, bodo organizatorji poslali potrebne informacije in prijavnice kartonček, na katerem mora biti med drugim zdravniško potrjeno, da tekač sme nastopiti. Informacije in prijavnice je mogoče dobiti na naslovu: »Jizerska padesatka, TJ Lokomotiva, Jabloncka 21, 461 04 Liberec 1, ČSSR.«

Odprava na jug Zemlje

Na približno 6500 kilometrov dolgi poti je že od avgusta šest polarnih raziskovalcev. To je najdaljša antarktična odprava, ki je kdajkoli odšla na pot. Mednarodno moštvo je sestavljeno iz po enega predstavnika Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Francije, Velike Britanije, Kitajske in Japonske. Raziskovalci na smučeh napredujejo po ledeni celini, spremljajo pa jih tri vprege, ki jih vleče dvanajst psov. Tovor, težak 500 kilogramov, je sestavljen predvsem iz oblačil, hrane, pasje hrane, fotografskih in filmskih aparatov, radijskih oddajnih in sprejemnih postaj in znanstvenih aparatov.

Pohod, ki se bo končal spomladi leta 1990 na sovjetski polarni postaji Mirny, pelje raziskovalce mimo ameriške antarktične postaje Amundsen-Scott, prek Južnega tečaja, magnetnega tečaja Zemlje in mimo sovjetske postaje Vostok.

Streha sveta še raste

Pamir, Karakorum, Himalaja in Tibet so nekakšna streha sveta, ki pa še ni zaustavila svoje rasti. Tako vsaj trdijo geologi in geofiziki znanstvenoopinionistične odprave, ki jo je organiziral Vsedržavni svet za raziskave v Nepal.

Teško je v absolutnih številkah navesti, koliko znaša ta »rast«, ker podatki za posamezna gorstva niso homogeni. Tako matematik Giorgio Poretti kot geolog Francesco Palmieri s tržaške univerze sta mnenja, da se še ni iztrošila orjaška energija, ki se je sprožila, ko je indijska podcelina trčila v evrazijsko gmoto. Se več: spajanje med indijskim podkontinentom in evrazijsko celino se nadaljuje, tako da se obe gmoti letno približata za kakšnih šest centimetrov.

»Rast« najvišjih gorstev sveta pa poleg pritiska indijske podceline pogojujeta še neprestana erozija in pogrezanje zaradi orjaške teže. Zanesljivejši podatki o morebitni »rasti« bodo znani šele čez nekaj let, ko bodo sedanje točne meritve višine primerjali z bodočimi. Italijanska znanstvena odprava, ki je zdaj v okviru tega projekta v Nepal, pa se ubada tudi z bolj konkretnimi nalogami, saj uredničuje geodetsko mrežo Nepala.

SREČNO, BREZ NEZGOD NA POT

HELENA GIACOMELLI

Ob novem letu, ko se iskrijo in pršijo vse okrog nas tople želje, bi rada za popotnico napisala nekaj povsem novega. Drugegačnega. Ko je bilo izrečenih že neskončno lepih besed — nekaj kar tako, mimogrede, ker je to stara navada in brez tega ne gre, nekaj v zatišju hrupnih besed, molče, skozi svetlobo srca.

Ker smo planinci že po naravi bolj »mehke« duše (ne krhke, kot bi utegnil pomisliti neposvečen bralec), naj ob tej priložnosti natrosim nekaj drobtinic na naš način. Saj pravijo, da sanjamo pri belem dnevu (se vsaj ne izgubimo v dolinski megli), živimo nad oblaki (zato najbrž še nismo pognali korenin ob lastnem vikendu, ker nam je vikend vsakokrat druga planinska kočja), »gora ni nora, nor je, kdor gre gor« (čudno, ampak vsak Slovenec si šteje v čast in slavo, ko se prvokrat povzpne na vrh Triglava. Smo torej narod...?).

Skratka, planinci smo čudni — za nekatere kar čudaški — ljudje. Vse življenje stopamo po istih znanih stezah, se vzpenjamo na iste znane vrhove. Ko se nedelja komajda pogrezne v puhasto blazinno noč, ko se gozdarjev še drži prah in prst s planinskih poti, ko v očeh odsevajo beli vrhovi, zarisani na modrem platnu neba, se nam v srcu že prebudi novo hrepenenje. Se kujejo v kovačnici brez kladiva, a v vročem ognju želja, novi in novi načrti.

Vse te gore v daljavi so nam obrabi dragi, so prijatelji zvesti, ko si sežemo v roke. Rumene macesnove veje so tenki prsti, ki v vetru ubirajo nežne strune jeseni.

Samota kot kačji pastir s trepetajočimi krili v nizkem letu zaniha nad jezersko gladino — kot bi odpihnila prah pozabljenja s spomina in se gore spet zableščijo v siju mladostne ljubezni.

Koraki, stopinje, koraki — razbijajoč gluhoti sten, zapušenih pašnikov, osamelih steza.

Viharniki, okleščeni samotarji — neuklonljivi se vedno znova vzravnavajo, dokler jih ne zlomi nenadni vihar ali ne raztrešči strele udar.

Besede: igrive, prešerne, zasanjane; smeh in — tišina.

Rože: bahave na dišečih prostranih planinskih tratah in drobne, krhke v skalnatih razpokah. Živeti — čeprav za en sam dan sonca, svetlobe, toplote.

Take so te naše planinske poti. Če bi se vprašal (saj včasih se še zalotiš pri tem), ZAKAJ, je odgovorov tisoč in eden. Ali nobeden.

Saj to je tako, kot bi hotel vedeti, zakaj imaš nekoga rad. Zakaj se otopli barva glasu, ko govoriš z njim; zakaj bi rad svoje prste prepletel z njegovimi; zakaj, zakaj... Zato, ker...

Kdaj torej? Jutri? V soboto, nedeljo? Med prazniki? Čimprej! Četudi bo megla hinavsko zavijala v svoj plašč mesta in vasi (še raje tedaj), jo uberemo, zagotovo, v gore.

Pa srečno.

In brez nezgod.

Na pot.

Tudi v letu 1990.

odmevi

ZAHVALA ZA VOŠČILA

Dvomim, da se vam je kdo zahvalil za zadnja novoletna voščila, izrecno pa še prej navedene dobre želje za zadovoljne božične praznike (Planinski vestnik 12, 1988). Prav res je taka zadnja stran nekakšno sončno jutro po noči morečih sanj. Prazničnost ne dovoljuje, da bi se jih tokrat spominjali. Tudi vam, ki ste jih (verjetno še vedno z nekoliko junaškega tveganja) sproščeno zapisali: hvala, enako! Do naslednjih pač ni več tako daleč, da bi se zanje menili toliko kakor za lanski sneg.

Manj vzneta pa sem nad prispevkom Milke Badjura v isti številki na predzadnji strani, torej kar na istem listu. Pa ne, da bi ne imel smisla za humor! O, še precej bolj začinenega rad ponudim na naš račun!

Mašniki stare šole posebej, mlajši pa vsaj kar zadeva darovanski obred (in seveda stotine in celo tisoči ministrantov) takoj opazijo pomoto gospe Milke. Pri daro-

vanju si namreč mašnik vino nataka sam. Po obrednem naročilu in predpisu kane k vinu za darovanje kapljo, dve vode. Tisto prislovično o veliko vina in malo vode (ali obratno), ko je bil za to strežbo v večji meri aktiviran ministrant, da je prenehal dolivati vino ali vodo, ko mu je za to dal znamenje mašnik, pa zadeva poobhajilno »pomivanje posode«. Kaže, da je ta obred res silno zanimiv za prisostvujoče stare in mlade pri maši. Neki moj mali nečak je nekoč prav tako pozorno sledil tistemu pospravljanju keliha. Njega v nežni otroški nepokvarjenosti še ni vznemirjalo prastaro in obrabljeno vinko-vodno vprašanje, ob katerem slabo poučeni duhoviteži pozabljajo, da se maša v sili brez vode more brati, brez vina pa ne. No, mali nečak se je čudil drugače. Glej, stric pa sam pomiva posodo, je povedal svojim...

Tudi s tistim »Dominus vobiscum« sem in »Et cum Spiritu tuo« tja je na dlani, da je papa Danilo na vse odgovarjal z »Et cum Spiritu tuo«, ne pa »Dominus vobiscum«.

Pripombe in pouk spoštovani gospe Milki Badjura se utegnejo zdeti malenkostne in smešne. Vendar je šaljivost, ki nosi v sebi tudi važno sporočilo in pouk, zelo odvisna od pristne zgodovinske anekdote.

Zapiskovalka opiše Jalnovo veselje, ko je zagledal kapelico pri Aljaževem domu v Vratih. Po nekdanjih strogih in togih cerkvenih predpisih je bilo dovoljeno maševati le na določenih mestih in pod posebnimi pogoji. Zato tudi triglavski župnik Aljaž pri svojih izrednih planinskih dejavnostih ne more shajati zase in za sobrate ter vernike brez kapelice za maševanje, ki je za duhovnika srčika še tako vsestranskega delovanja za narod in domovino.

Na prvi pogled se bo zdelo moje prepričanje izdajalsko, da se dandanašnji niti Jalen, niti Aljaž ne bi tako veselila kapelic kakor ob svojih časih. Gore in doline so lahko po novih navodilih same po sebi katedrale in cerkvene ladje, kjer se brez zgradb in usposobljenega osebja à la papa Danilo z najmanjšo opremo more opraviti maša, če je le želja in namen za to. Tega bi bila oba »gospoda«, pa kakšen Janko Mlakar in nešteti drugi še bolj veseli kakor kapelic.

Ali pljuvam v lastno skledo, ko vendar slišimo in beremo, da bi bilo pravično na novo postaviti kapelico ob Domu na Kredarici? Spomin domneva lokacijo nekje v današnji vzhodni gostinski sobani. Pa ne bi morda namesto nove kapelice zunaj (namesto prejšnje) kar v tej sobi dopustili tipičen slovenski Bogkov kot in ga nekoliko opremili, denimo, s spominskimi podobami različnih znanih triglavskih »gospodov«? In če bi kdo ali kaka skupinica hotela imeti mašo, ali jim ne bi pustili, da bi se stisnili okoli mize v tem kotu, da jo opravijo? Velike maše so pa tako ali tako na prostem.

NEŽA MAURER

SESTOP

Sestopam.

S soncem v hrbet,

drhtečih nog,

s praznino v glavi.

Prsti žarkov mi toplo drsijo

po vratu in ramah:

Saj ni tako hudo.

Kdo pravi to?

Večno sonce? Večne planine?

Sestopam.